

Member of:

DIRECTED BY EDITORIAL BOARD
Published weekly by "Unit Voice" Publishing
Co., 1265 Queen St. W., Toronto, - L.E. 6-2126
Printed by Litera Printing Co., Toronto
Subscription: Canada \$4.00, all other
Countries: \$5.00

NAŠE HLASY

INDEPENDENT CZECHOSLOVAK WEEKLY

NEZÁVISLÝ ČESKOSLOVENSKÝ TYDENÍK

No. 28 (287) Vol. VII.

Authorized as second class mail Post Office Department Ottawa

Saturday, July 29, 1961

POUČENIE Z HISTORIE

Vavro Ryšavý, Arlington

Americký štátny department po 17ti rokoch uverejnil tajný dokument, z ktorého je zrejme vidieť, že predstavitel Ameriky na konferenci v Teheráne v roku 1943 súhlasil, aby Stalin pripojil značnú časť poľského územia k ZSSR. Tým bol daný súhlas tiež k tomu, aby naložil podľa svojho s malými štátmi, ktoré podľa úmluvy o vojenskej pomoci pripadly do jeho sféry. Dokument tenio uzrel svetlo božie čiže z taktických dôvodov, lebo terajšia demokratická administratíva nemohla za minulosť, predišla tomuto chystanému prekvapeniu zo strany svojej opozície. Stalo sa, že odchádzajúci prezident Eisenhower (pod tlakom republikánskych vodcov) opatrili si kópiu tohoto zahanbujúceho dokumentu, z ktorého sa zračí politická nezodpovednosť akou sa vtedy — bez dotazu poľských a inonárodných predstaviteľov — rozhodovalo. Je to dokument, z ktorého by si Spojené štáty mali práve v týchto rozhodujúcich chvíľach vziať ponaučenie do budúcnosti.

Krajiny Západnej Európy dospely alebo spejú k svojmu neodvratnému hospodárskemu životu a súčasne sú dohodnuté na spoločnej obrane. Iste, že takto hospodársky a vojensky zjednotený celok nadobúda svojho politického významu, ktorý sa prejavuje už na politických fórach, hlavne pri plánovaní základov politickej ústavy európskeho spoločenstva. Zo západoeurópskych štátov vyrástol za pomoci Ameriky hospodársky a vojensky odbor, ktorý je prakticky ďaleko mohutnejší ako sám Sov. Svaz. — štáty tohoto Spoločenstva sa tak zbližily, že medzi nimi hranice už takmer nejstávajú (manévry nem. vojska na francúzskom území) a bývalé rozpory staly sa len zlou spomienkou na minulosť. Komunistické strany Talianska a Francúzska v prosperujúcom hospodárstve týchto štátov stratili svoj pôvab, myšlienkový i revolučný. Časy, keď si niekto v Moskve spomenul a cez tieto predĺžené ruky vyvolal v spomenutých krajinách krízu, už nejstávajú.

Natíska sa otázka, či Západná Európa i vojensky je už samostatne schopná čeliť prípadnému prepadu, resp. či by si vedela vynútiť vojenský ústup Sov. Svazu, keby týmto bola napadnutá. Keď áno, tak je nutné, aby Spoj. štáty uplatnili svoj vplyv a celkom verejne potvrdili garancie západných hraníc Poľska a Československa, proti novým nemeckým zámerom. Kancelár Adenauer svojho času vyhlásil, že si nerobí žiadnych územných nárokov od Poľska. Ale tomu je už dávno. So vzrastajúcou silou i chuti pribúda. Sme svedkami, že Amerika je zaplavovaná nemeckou propagandou s nárokom na územia. Uistujeme, že to nevychádza hlavne z len z uprchlických kruhov Vých. Nemcov, Hitlerových Sudetákov a bývalých t. zv. karpatských Nemcov. Je to systematická kampaň, ktorú nevynechal ani Eichmann pri svojom procese v Palestíne, keď hovoril, že hilerovská doba bola dôsledkom Versailleského mieru. My vieme, ako sa mnohí politikovia a diplomati z rôznych titulov obmáčkajú z získavajú.

Pri tejto príležitosti treba Amerike pripomenúť, aby tieto propagačné snahy nepodporovala a vytvorila si zásadu v svojej zahraničnej politike, ktorá by v žiadnom prípade nedovolila okupáciu stredoeurópske štáty, ako sa to stalo v roku 1943 v Teherane. Musí si byť jednoho isté, že ľud Československa a Poľska verí, že pri akejkoľvek kombinácii novej úpravy pomerov v Európe, by sa otvorily cesty pre Nemecko k násilnému privlastnovaniu československého a poľského územia. Sme presvedčení, keby Česi, Slováci, Poľiaci mali istotu, že Amerika má zaviazané Nemecko a ne dovolí nové okupácie, ich sympatie k Spoj. štátom by sa zjavnejšie prejavili a odpor proti komunizmu by šiel do bezmezia. V novom usporiadaní Európy musí byť už vopred zverejnená úprava. TEHERÁN nech je k tomu dostatočným mementom. Hovorí

The Program of the New Party: NEUTRALISM?

There are many points in the draft program of the New Party which appeal to a considerable number of newcomers to Canada, such as social security legislation, progressive taxes, etc. Many newcomers have come from countries which have a social system on lines fairly parallel to those suggested by the draft program. One can, of course, promise too much, such as "a job for every one". We recall that before the last election Mr. Diefenbaker implied that no Canadian would be without a job while he was in office. Such promises are hard to keep. To keep them may sometimes be more costly than to leave them unfulfilled. Governments which promise everything usually take everything from the promisees. There is more than one example of a nation paying for a promise of complete social security with its freedom.

Where, however, very few newcomers to Canada, especially newcomers from the countries behind the Iron Curtain, will agree with the draft program of the New Party, is in the field of international affairs. It is true that the draft program stresses that in any struggle between democracy and totalitarianism Canada cannot remain neutral; that it must always stand squarely on the side of freedom and with the genuine forces of freedom. But it is doubtful whether the suggested policy would do much for the cause of freedom. A number of the suggestions are not warranted by the arguments intended to support such suggestions. The draft program, for example, suggests that the People's Republic of China should be admitted to the United Nations, primarily on the grounds that its non-recognition makes the settlement of major international issues difficult, if not impossible.

It does not appear that the presence of the Soviet Union in the United Nations made the settlement of major international issues less difficult. The problem of Berlin is a good example. Disarmament is another.

The only argument in favour of admission of the People's Republic of China to the United Nations is one based on the principle of consistency; why exclude China and keep in the Soviet Union, although even here, China's war on the United Nations in Korea might be used to distinguish her case from that of the Soviet Union.

It is also doubtful, whether the admission of Red China to the United Nations would make that

organization more effective. During the last year Mr. Krushchev did his best to render it completely useless by his proposals for reorganization of the office of the Secretary-General. With Red China in the United Nations, his chances of success would likely increase.

The suggestion that NORAD agreements should be terminated because NORAD was intended to meet the threat of manned bombers and with the development of missiles is obsolete, is not supported by the arguments offered in its favour. In the first place, the threat of manned bombers is still very much with us as the recent display in Moscow rather forcefully confirmed. In the second place, the basic purpose of NORAD surely was to protect the North American continent against the threat of any weapon. If follows that NORAD is still vitally important to meet the threat of manned bombers. Instead of being discarded, it should be strengthened and equipped with weapons against missiles as soon as such weapons are available.

The question of disarmament is one charged with emotion. There are many things which everybody wants but desire by itself does not necessarily result in obtaining the object of such desire. In this case it is even doubtful whether the Communist Block really wants effective disarmament. For Communists, the basic instinct is to spread their ideology by whatever means may be convenient at any particular moment, including war. Disarmament for them is not in itself a moral or basic question but merely a matter of tactics. A unilateral nuclear disarmament advocated by many people in socialistic movements both in England and in Canada is a policy both of suicide and cowardice. A policy suggesting reduction of military strength on our side before an adequate system of inspection is worked out, amounts to a policy of a partial unilateral disarmament.

So, although the draft program of the New Party speaks against neutralism, its suggestions, if implemented, would amount, apart from the increased economic aid to underdeveloped nations, to neutralism in fact.

We do not deny the idealism of many of the leaders of the New Party. We do not question the sincerity of their convictions. But we question the soundness of their blueprint for Canada's role in international affairs.

Editorial Board

OUR VOICES — NASE HLASY

Independent Czechoslovak Weekly

Demokracie mobilizuje

— I. D. —

Již několikrát byl zaznamenán o- zbrojit, vlastně podle Lenina kapitalismus zachraňuje. Už jednou byl proto vysloven po- směšný paradox, že sovětská diktátora jsou největší "přítelé" kapitalismu, protože jej v duchu leninské poučky vlastně pořád nutí, aby zbrojil a tak si hospodářsky a sociálně prodlužoval život. V komentáři k velkému projevu presidenta Kennedyho z 25. května to výstižně vyjádřil James Reston z New York Times, když napsal: "Když prezident Kennedy navrhl dalekosáhlý program zahraniční hospodářské pomoci, informační služby, zbrojení a raketového výzkumu, byla jeho slova výstižnou ilustrací jednoho tragického faktu v sovětské historii — že totiž Rusové mají jakési zvláštní nadání, aby proti sobě vyvíjeli právě ony věci a síly, kterých se nejvíce bojí."

James Reston pak vypočítal všechny ony poválečné změny a události, které Moskva sice nechtěla, ale svým počínáním nakonec vyvolala. Nebylo na př. v zájmu sovětské politiky, aby Amerika po porážce nacismu nechala v Evropě svoje vojska. Jak Sověty, tak ostatně i západní a střední Evropa se tehdy domnívaly, že Amerika půjde oním směrem, kterým se Spojené štáty ubíraly po první světové válce: zpět k izolacionismu, který za Wilsona vedl k tomu, že se Amerika nestala ani členem Společnosti národů, ačkoli

se myšlenka a koncepce této Společnosti vlastně zrodily na americké půdě. Komunistické řádění ve střední Evropě, jež následovalo hned po Jaltě, však dokonale změnilo směr americké politiky. V únoru 1945 — hned po Jaltě — Sovětský svaz dovršil násilný záber nejzápadnější části Československé republiky. Podkarpatské Rusi. Pak přišly násilné sovětské zásahy v Bulharsku a Rumunsku. Pak Maďarsko a Polsko. Výsledek? Dnes zůstává v prostoru mezi Labem a Severním mořem přes čtvrt milionu plně vyzbrojených amerických vojáků. A ve svém projevu prezident Kennedy navrhl americkému kongresu, aby byly předstátně zvýšeny početní stavy jak pozemních vojsk, tak námořní pěchoty.

Nebylo také v zájmu sovětské politiky, aby se obrovská moc Ameriky podílela na obraně východního Středního moře, zejména Řecka a Turecka. — V roce 1947 Anglie, finančně i vojensky vyčerpaná válkou, ohlásila, že už nemůže plnit svoje obranné úkoly v této oblasti. Bezprostřednost sovětské hrozby — to je sovětský tlak na Turecko a komunistická partyzánská válka v Řecku — přiměly Ameriku, aby ve východním Středomoří nahradila Anglii v její tradiční době obránce proti ruskému tlaku ze severu.

Pokračování na str. 2

SVĚTOVÉ NAPĚTÍ ROSTE

Hanuš Hejný

"Ten, kdo má Nemecko, má západní Evropu," pravil v neděli 16. července západoněmecký kancléř Konrad Adenauer a dodal: "A ten, kdo má západní Evropu, vede ve světovém utkání mezi komunismem a svobodou." Adenauerova poznámka je výstižným komentářem nejen k poválečné situaci ve světě, ale také k nynější mezinárodní krizi. Říká se jí "berlínská krize". Avšak Berlín je pouze jejím příznakem. Ani celé Nemecko není její úplnou náplní. Ve skutečnosti jde o další kolo ve světovém utkání mezi komunismem a svobodou.

To si západní veřejnost celkem jasně uvědomuje. Komunisté ovšem vyvíjejí velké úsilí, aby tuto skutečnost zastíleli a aby se perspektiva veřejného mínění zúžila tak, že by zahrnovala pouze Berlín. Lze to vidět i na tomto: Podle novinářských zpráv se sovětský velvyslanec ve Washingtoně Mensikov dostal na jedné z četných cocktail-parties do vzrušeného rozhovoru o tom, zda Američané jsou nebo nejsou připraveni a ochotni jít do války. "Američané nejsou připraveni a ochotni jít do války a nechtějí bojovat," prohlásil prý Mensikov. — "Kdyby věc došla na ostří nože," dodal sovětský velvyslanec, "americký národ by nešel do boje k vůli Berlínu".

Několik publikací provedlo ve Spojených státech výzkum veřejného mínění právě o této otázce: zda Američané jsou v dnešní situaci připraveni a ochotni jít do války. Zjistilo se, že jsou. Odborník ve výzkumu veřejného mínění Samuel Lubell se také ptal, zda jsou k tomu odhodláni i za předpokladu, že by se použilo jaderných zbraní. I na tuto otázku mu tři Američané z pěti dali jednoznačnou odpověď, že ano. Současně ovšem vyjádřili naději, že k válce nedojde. Doufají, že skutečnost jejich odhodlání sama přemědí Chruščeva, že mají vůli o pravdu pevnou.

Reportéři, akreditovaní v Bílém domě ve Washingtonu hlásí, že prezident Kennedy má v poslední době neustále po ruce černé desky s tak zvanými pozměněnými plány. Jsou to plány akcí, které by americká vláda podnikla ve dvaceti různých situacích iž se dají teoreticky předvídat v šestí měsících. Černým deskám s těmito dvaceti plány pro každý případ se říká "berlínský sešit". Někdy se jen Berlinka, protože nynější napětí, které Chruščev vyvolal, je napětím světovým a projevuje se na všech frontách studené války — od Konga a Laosu až po Gagarinovu návštěvu v cizině a Spojené národy. Ohniskem je však Berlín, a proto se stalo zvykem mluvit o berlínské krizi. — Reportéři z Washingtonu hlásí, že něčemu jinému nevěnoval prezident Kennedy tolik času a energie než právě tomuto problému — a to už od začátku června, kdy navštívil Evropu. "Je v tom skoro ponoření".

Znovu je však třeba zdůraznit, že Západ se připravuje k obraně v naději, že nebude k boji přinucen, jestliže se se přesvědčivě ukáže být dost silný a odhodlaný. A se zvyšující intenzitou pokračuje v úsilí o to, aby nynější závod ve zbrojení byl zastaven, válečný potenciál obou stran snížen a nakonec odstraněn, aby se mezinárodní spory řešily jinými prostředky než vojenskými. Poslední návrh v tomto smyslu, návrh týkající se nukleárních zbraní, předložil Západ 15. července. Oba západní státy, které jednají se Sovětským svazem o smluvním zákazu pokusů s jadernými zbraněmi, t. j. Spojené státy a Velká Británie, požádaly Spojené národy, aby se takovou smlouvou pokusily sjednat. Učinily tak poté, co jejich vlastní úsilí na ženevské konferenci, která se táhne už od října 1958, se Sovětskému svazu podařilo dosud bez výjimky úspěšně sabotovat.

Dohoda o zákazu jaderných zbraní by ulomila nejostřejší hrot mezinárodního zbrojení. Stejně jako se Západ snaží dojednat tuto dohodu, snaží se najít i cestu k dohodě o zastavení a omezení celkového zbrojení. I to je na pořadu mezinárodních konferencí už mnoho let.

Vyhlídky na dohodu ovšem nejsou dobré. Zbrojení není příčinou světových krizí, nýbrž spíše jejich příznakem. Někdy je možno ulehčit pacientovi tím, že se mu sníží horečka, aniž se léčí nemoc sama. Ani takové ulehčení však Sovětský svaz dnes nechce připustit. Není tedy vyloučeno, že světové napětí se ještě zvýší, než bude znovu možno realisticky doufat v jeho zmírnění.

DEMOKRACIE MOBILIZUJE

Dokončení ze str. 1

Rozhodně také nebylo cílem sovětské politiky, aby se vyzbrojovala západní Evropa, včetně západního Německa. Jenže — únorový puč v Československu vedl nutně k tomu, že na obranu proti dalšímu komunistickému tlaku směrem na západ bylo nutno vybudovat Atlantické obranné soustředění a v něm přisoudit důležitou roli západnímu Německu.

Když šlo v létě 1947 o Marshallův plán, Josef Stalin řekl tehdy Masarykově, Dřinovi a Gottwaldovi v Moskvě, že je v zájmu sovětské zahraniční politiky vypudit Ameriku z Evropy, a že Marshallova hospodářská pomoc by jenom zajistila trvalou účast Ameriky na osudech Evropy. Brzy na to byla založena Kominfo. — Ta vyhlásila zběsilý boj proti hospodářskému zotavení Evropy. A tak zde zase komunistická nenávistná politika vlastně napomohla tomu, aby byl úspěch Marshallova plánu plně zajištěn. Stal se pravý opak toho, co Moskva chtěla.

Ve své zmíněné řeči prezident Kennedy navrhl kongresu a americkému lidu program, který bude vyžadovat velké osobní a finanční oběti. Jde o to věnovat další miliardové částky na hospodářskou pomoc Asii, Africe a Latinské Americe; jde o miliardové výdaje na raketový výzkum vesmíru; jde o zvýšení propagačního úsilí americké vlády; a jde také o lepší a větší zbrojení v běžném smyslu slova — tedy v jiných oborech zbrojení než atomickém. A zde zase možno říci, že to je patrně výsledek, který si Moskva ze všeho na světě nejméně přeje. Ani Chruščev ani ostatní komunističtí vůdci nepodceňují, co Amerika dovede, když přiloží ruku k dílu a mobilizuje své obrovské bohatství a přírodní a technické zdroje. V zájmu sovětské politiky by bylo, aby Amerika myslela jen na dobré živobytí a pohodlí. Jenže, zde zase Moskva učinila vše, aby si nejenom vláda Spojených států, ale i americký lid uvědomil vážnost chvíle a přešel od pohodlné mírového hospodářství k ušlechtilé mobilizaci všech zdrojů a sil.

Některá západoevropská novinářská ještě před nedávnem psala články o tom, jak je proti nemotorné politice Stalinově Chruščevova zahraniční politiky pružnější a proto nebezpečnější. Podívejme se však trochu blíže na to, co se stalo v poměru Sovětského

SOVĚTY A SPOJENÉ NÁRODY

Zdeněk Šelep

V druhém týdnu července Nikita Chruščev znovu prohlásil, že Sovětský svaz trvá na reorganizaci sekretariátu Spojených národů. Řekl, že je nesnesitelné, aby Západ pomocí charty ovládal Spojené národy, a dodal, že Moskva nepřijme rozhodnutí mezinárodní organizace, i kdyby pro ně hlasovaly všechny ostatní členské země, pokud by se takové rozhodnutí přičilo sovětským zájmům. Jiných argumentů Chruščev neměl.

Na jeho projev odpověděl americký zahraniční ministr Rusk. Jako už tolikrát v minulosti, americká vláda Ruskovým prohlášením připomíná, že v případě nutnosti by použila i svého práva veta, aby Moskva nemohla prosadit svůj požadavek triumvirátu, který by nahradil úřad generálního ta-

jemníka Organizace. Ale v Ruskově prohlášení se také říká, že sovětský návrh nemá naději na přijetí ani ve Valném shromáždění, protože Spojené národy nehodlají samy sebe zničit.

O jednom není pochyby: že změnu v sovětském postoji ke Spojeným národům, kterou Chruščevův požadavek reorganizace představuje, způsobil loňský příliv neutrálních zemí do Spojených národů a postoj k základním otázkám mezinárodního života, který tyto země ukázaly. Až do loňského léta si Moskva sice stále stěžovala, že tak zvaná západní hlasovací majorita ovládá Spojené národy, ale dodávala, že západnímu táboru hrozí nebezpečí. Noví členové mezinárodní organizace, zejména z Afriky, před stavují příliv pokrokových sil, tvrdila komunistická propaganda, čímž myslela, že sovětský blok bude ve Spojených národech neobyčejně posílen a společně s novými členy vytvoří silnou protizápadní frontu.

Až do loňského léta se tedy komunistická politika držela jediné věci: Spojené národy, tvrdila, jsou užitečným nástrojem mezinárodní politiky a jejich charta nesmí být změněna. Ještě loni vyšla v Moskvě kniha Grigorie Morosova, ve které je 26 stran věnováno obraně Charty Spojených národů. Opíraje se o Chruščeva samého, Morosov na pokyn ústředního výboru strany tvrdil, a dokazoval, že charta obsahuje vše, čeho je třeba, aby svět mohl žít v klidu a míru. "Mluvit o chartě," psal svým úředním perem Morosov, "jako by v ní byly jakési defekty . . . je samo o sobě důkazem zlých úmyslů." A k tomu ještě dodal: "Charta je vážnou překážkou na cestě agresorů, kterým nestačí, že ji porušují. Chť ji dokonce revidovat."

Takto se zápalen téměř svatým hájila Moskva chartu Spojených národů v naději, že příliv neutrálních bude ve skutečnosti přímou posilou sovětského bloku. Dnes sovětská propaganda však píše o nedostatecích charty. — Morosov sám prohlásil koncem června v přednáce vyslané moskevským rozhlasem, že charta je plna nedostatků, které se jeví v práci Spojených národů už plných 16 let a že je nutno ji revidovat.

Neutrální státy začaly hrát ve Spojených národech svou úlohu — a Mos-

kva během týdnů musila změnit svou politiku. Změny, které dnes ve Spojených národech požaduje, nemají chránit sovětské zájmy před Západem nebo takzvanou americkou hlasovací majoritou. Ta podle Sovětského svazu tu byla vždycky. Chruščevovy návrhy jsou ve skutečnosti sovětskou obranou proti neutrálním. A je to dosti zoufalá obrana, když Chruščev už nemůže ke svým požadavkům ani připojit argumenty a musí je prosazovat zbíhajícími sovětské síly. I kdyby všichni byli proti nám, řekl Chruščev, budeme své zájmy hájit silou.

Sovětský svaz se ve svém dřívějším postoji k neutrálním zemím zřejmě mýlil při nejmenším v tomto: domníval se, že protikoloniální citění afrických a asijských neutrálních se stane celkovým politickým kredem těchto států a bude rozhodovat o každém jejich činu. Ukázalo se však, že i státy, které jsou neobyčejně kritické vůči Západu, na některé zásadní věci s ním mají totožný názor. Společně se Západem se zřejmě domnívají, že Spojené národy mají být v první řadě institucí, která by byla schopna chránit slabé země před silnými, slušně před agresivními. Chť z mezinárodní organizace budovat instituci nadnárodní, nikoliv jen nástroj mocenské politiky, nebo toho, co Chruščev nazývá "sovětské zájmy".

Rozhodně prohlášení amerického zahraničního ministerstva proti Chruščevovým požadavkům reorganizace Spojených národů má za dnešní situace dvojitý smysl. Jednak osvětluje zásadní americký postoj. Ale současně je připomínkou neutrálním, že Spojené národy a jejich životaschopnost jsou jednou z oněch věcí, ve kterých nelze dělat kompromisy. Neboť o to Chruščevovi patrně jde. Když neutrální nezískal svou propagandou, chce je zastrašit silou. Podzimní zasedání Valného shromáždění bezpochyby ukáže, jak daleko bude Moskva nucena jít ve svém rozporu se zájmy neutrálních států.

KDE SE DOBRĚ NAJÍM?

U VLASÁKO

NOVĚ OTEVŘENÁ RESTAURACE
NA STARÉ ADRESE
444 QUEEN ST. WEST, TORONTO
ČESKÁ KUCHYNĚ

SVĚTOZNAMÉ AUTO BMW 700

- 50 mil na 1 galon
- 85 mil rychlost
- 65 mil průměrná rychlost

Spolehlivý, úsporný, čtyřsedadlový vůz

Poslední modely právě došly

SEDAN \$ 1735 - COUPE \$ 1935

TEŽ OJETÉ VOZY NA SKLADĚ

25 RONCESVALLES AVE, TORONTO

Z. A. MARTINEK

POJIŠTĚNÍ VŠEHO DRUHU

AUTO, POZÁR, OBCHODNÍ,
ŽIVOTNÍ, ZDRAVOTNÍ, PENSIJNÍ
VELIN INSURANCE AGENCY

DR. D. VELIN

Tel.: HI 4-1593 - EM. 8-6121

DON MILLS, ONT.

115 PLATEAU CRESCENT

DR. G. MRAZ

ZUBNÍ LÉKÁŘ

605 BLOOR STREET WEST

TEL.: LE. 71841

Ordinuje dle úmluvy.

FRANK'S MOVING

provádí stěhování a veškerou i
dálkovou dopravu.

FRANK BAŽIL

LE. 2-7724.

Svěřte nám veškeré Vaše stěhování

PLUKOVNÍK

Jožka Procházka

Gestapo hledalo plukovníka. — Sbohem ženo, dcero, přátelé, otče!

Lze pro něho na rychlo opatřit visum do Maďarska. Odmitne, neboť nechce mít žádných výhod před druhými, kteří předtím s jeho pomocí nelegálně opouštěli protektorát, aby v zahraniční armádě bojovali proti nacistickým katům. Prchá společně se dvěma jinými důstojníky. Jsou na slovensko-maďarské hranici. Jdou dvacet kilometrů oranží v noci, tak jako jeho předchůdci. Zná z mapy každý potok. Přesli na maďarskou půdu. — Vstupují do vlaku. Maďarská pohraniční stráž je zatýká. — Jest prosincové ráno, pět hodin.

Věznice jest nízká místnost, do níž se stěží vejde prýcha, na které jest sotva místo pro tři. — Jediné okno s mříží vede do strážnice a jest zabezeno okénkem.

Zámek zapadl za zatčenými.

Za hodinu jest vzduch nedýchatelný, pot vyráží na čele unaveným vězňům, ve spánkách to buší. Privolaný strážník nevrle otevře na okamžik dveře, aby vpustil čistý vzduch.

Odpoledne stojí plukovník se svými druhy před velitelem stanice. Případ je jednoduchý a maďarští strážníci mají jasné instrukce pro jeho řešení, neboť přecházení jejich hranic českými lidmi je na denním pořádku. Tři dny vězení za nedovolené překročení hranic. Po odpykání trestu budou vydáni slovenským strážím. K domlouvání je Maďar hluchý. — Nakonec se dává přece částečně obměkčit.

"Pozitivně začínají vánoce," říká. — "Jsem zbožný člověk a nechci vás vydati ve dnech, v nichž slavíme zrození děcka, které svým milosrdenstvím vykouplilo svět. Zavru vás na šest dnů, abyste ztrávili alespoň svaté dny v bezpečí."

Vydání slovenským strážníkům, to jsou gestapácké drápy! Plukovník

hledí ještě zachmuřeněji než obvykle. "Chlubíte se před světem svou rytířskostí, ale nedovedete býti ani lidskými," říká maďarskému důstojníkově německy. "Jsme političtí uprchlíci, stíhaní německou policií. Cítili mezinárodní právo, nevydáte nás našim katům!"

"Navštěvoval jsem kdysi právnické fakulty dvou universit a těžko se vám podaří poučiti mne v právu," ohrazuje se Maďar. "Říkáte, že jste se dopustili politických činů stíhaných německými soudy. Nuže, nevydáme vás Němcům. Deportujeme vás na slovenskou hranici, to jest do státu odlišného od toho, v němž jste se dopustili svých činů. Neporušujeme tím, jak vidíte, zásad mezinárodního práva."

"Jsem voják a černému říkám černé. Snad právnické finesy vám pomohou uklidnit své svědomí výmluvou na fikci samostatného státu slovenského. Nechodím rád ze své kuchyně do svého pokoje přes sousedův byt. Jest mi jedno, nazývá-li Hitler jednoho svého Gauleitera prezidentem, protože tím získá o jeden trumf více do své hry. Vite, právě tak dobře jako já, že na hranicích slovenských gestapácká pěst je stejně silná a hrubá jako v Praze."

Vysoká postava plukovníkova jako by ještě povyrosla. Jeho oči hledí pevně na Maďara.

"Odvoláváte se na paragrafy. Vim, že nedokonalý text se dá, chcete-li, tak znásilnit, aby se vaše svědomí cítilo v bezpečí před mrtvou literou. Ale budete s to nalézt omluvu před duchem onoho mezinárodního práva, které vytvářelo ze srdcí lidstva v okamžiku, kdy uneseno vznešeným citem lidskosti vytvořilo instituci asyly pro ubožáky štváné jako divoká zvířata tyranských vlád, anebo dokonce, jak tomu jest v našem případě,

pronásledované násilnickým aparátem cizáckých vetřelců? Máte právo vypovědětí nás ze země. Přejeme si totéž, neboť jsme nepříšli žádati o pohostinství. Ale máme právo žádati, abyste nás vysadili na hranici, kterou si zvolíme. A tou jest hranice jugoslávská!"

"A právě ta se mi nejméně zamlouvá," říká maďarský důstojník, "a hned vám povím proč. Tvrdíte, že chcete dostat do Jugoslaviie, abyste se tam věnovali obchodu. — Vim, že to jest cesta do vaší armády, která bojuje proti německému pořádku. A to jest boj také proti maďarským politickým aspiracím."

Plukovník vidí, že Maďar jest pevně rozhodnut neodchýlit se od směrnic politických úřadů maďarských, které byly fakticky porušeny neutrativou bez vypovězení války.

"Z přesvědčení, s nímž jste mluvil o samostatném státu slovenském a z vaší důvěry v německý pořádek, který stvořil slovenský stát a dal mu do vínku německou ochranu, lze soudit, že jste se vzdali definitivně svých aspirací na slovenskou zem," říká se zřetelnou výzvou v hlase.

Maďar, jakoby hleděl na okamžik do prostoru mezi sebou a plukovníkem. Hrdost nacionalisty získala vrchu nad oportunistickou opatrností.

"Na to dnes více než kdy jindy odpovídáme: "nem, nem, soha!" odpovídá pevně.

A tonem, který dělá těžkou za větu, vynáší rozsudek: po šesti dnech vězení budou čeští důstojníci vydáni slovenským strážím.

Jeden z plukovníkových druhů se pokouší obměkčit Maďara prosbami.

"Nepros jich!" plukovník zakročuje. "Jsou rytíři k anglickým lordům, kteří přijedou honit na jejich statky. Ale není v nich ušlechtilého citu k těm, kteří opustili své ženy, aby nabídlí své životy v boji za svobodu národa, jemuž cizák rve jazyk z úst."

Maďar si dává přeložit jeho český pronesený slova tlumočnickem. — Jeho

obličej zošklivý hněvem. Pak se o stupeň rozjasní. Pozitivně budou vánoce. Mávně rukou a dodává:

"Zařídil jsem, abyste se ve vězení cítili pokud možno nejméně vězni."

Maďarský důstojník dodržel své slovo. Vězňové se mohli pohybovat volně v blízkosti vězení na čestné slovo, že neuprchnou. Na stanici jest několik lidí, kteří mluví slovensky. Jsou ochotni za úplatek obstarati mapu okolí, jízdní řád a slíbují pomoci k útěku při předávání vězňů slovenským strážím. Z blízkého kostela ukazuje plukovníkovi adjunkt maďarské pohraniční stráže kapličku, u níž bude české důstojníky očekávat jeho přítel, který je dovede do bezpečí na maďarské půdě. Pomáhání při útěku z protektorátu do zahraničí se stalo v Maďarsku obchodem, který zejména v jedné peštské věznici byl prováděn ve velkém.

Přišel štědrý den. Ten krásný den, jenž sahá k srdci všech rukou, která je jako čarovným proutkem rozehřeje láskou a soucitem k bližním. Den, kdy si vzpomeneš pojednou, že člověkem a vězeň, kterého zamykáš za mříže, a kterého za několik dnů vydáš jeho katům, že je tvým bližním, blízký ti svými radostmi a svým utipením, člověkem, jehož žena vzpomíná kdesi na svého drahého a jehož děti se modlí: Pane Bože, chraň nám tatínka, který je daleko od nás mezi cizími lidmi. Vrar nám ho brzy, neboť maminka by si pro něho vyplatila oči.

U štědrovečerní večeře se sešli všichni strážníci stanice a vězeňští sluho- vé s dětmi a ženami. Velitel strážnice rozdává dárky. Naši vězňové jsou pozváni hostmi.

Ji se málo. Za to se hodně pije. Rudé víno, ta vzácná štráva rozví- cuje oči a rozvazuje jazyk.

"Jsi důstojník," blábolí velitel strážnice, objímaje plukovníka, "já jsem také důstojník a tady máš moje

čestné slovo rytířského národa maďarského, že tě nevydám Němcům. Pojedeš do Budapešti, města světla," a oči se mu rozzáří ještě více při předstávě maďarského hlavního města. A pak udeří na stůl a vyrazí ze sebe:

"A strážník tě doprovází, abys dojel šťastně! Chlastat umíš jak zákon káže. Pojedeš do Budapešti, k Francouzům na konsulat a jeď si kam chceš třeba do vaší armády! Já vím, že budete bojovat za to, abychom neměli Slovenska, ale jeď si k čertu. — Jsi nebojácný chlap a mám tě rád. A já, nemohlo, tě zavřel do psí boudy." A bije se do čela.

Dozorce Géza sedí naproti, plamenky v očích. Kajícnost jeho představeného sahne i k jeho srdci. Zesmutní, rukou hrábne do vlasů a povídá:

"A já, ničema, jím vzal z vězení dškv. — A jest dokonale nešťasten svou zvrhlostí."

Velitel jest rád, že není jediným viníkem tragédie, kde pohostinství utrpělo úhonu. Staví Gézu do pozoru a přikazuje mu:

"Plukovník už nevzkročí do té hanebné díry spát a bude spát zde, ty darebáku!"

A strážníci div se nepřetáží, snáží ložní prádlo a pokrývky pro plukovníka. Ten se zdvihá těžce, rudé víno jakoby se proměnilo v olovo v jeho žilách. Odchází do vězení ke svým dvěma druhům, kteří odešli před chvílí. Mají tak málo místa na dřevěné přiční, že se musí obracet vždy všichni tři najednou.

Maďar kroutí hlavou nad tím podivným člověkem.

"Jde za svým cílem jako tank," říká své paní. "Osobní výhodou ho nezkorumpuješ. A takoví jsou skoro ve směr ti, co je vracíme anebo co nám proklouznou."

Odpoledne se hlásil plukovník se svými dvěma druhy na francouzské konsulatě v Budapešti.

*) ne, nikdy ne.
(Psáno v Istanbulu, v prosinci 1940)

KULTURNÍ ZABĚRY

Z ČESKÉ STAŘINY

Karel Schwarzenberg

Měl jsem velkou radost, že můj článek o pánuvi, který dojel "Z Čech až na konec světa", vyzval tak pevnou odezvu, jako byl článek Miloše Šebora. Vidím, že ještě je plno lidí, kteří nejenom rádi si něco o zálých časech přečtou, nýbrž také sami rádi o starých dějích bádají. To je ovšem za daných okolností dosti nesnadné. Málokdo má po ruce něco podobného v knihovně, jakou mívá doma v Čechách. — Pisatel těchto řádek na př. je na tom poměrně dobře: už mám zase dvě police plné českých knih, do hromady je jich asi na sah. A v tom takové dvě tři knihy jednají o rodopisu: zejména Bačkovského "Bývalá česká šlechta". Ovšem, chci-li vědět více, musím jít do veřejných knihoven nahlednout do Ottova Slovníku Naučného nebo do Sedláčkových "Hradů a Zámků"; — to tehdy, jsem-li ve Vidni a mám-li mezi dnem čas . . . Tyto řádky píš na venku, zase za jiných podmínek. Když jsem sem přijel po prvé, tu českojazyčnou literaturu místní zámecké knihovny tvořila Jirěčkova učebnice české literatury z roku 1875. Od té doby jsem hostitele přemluvil k řadě nákupů; ale na dokumentaci větších studií se zde ještě nevzmůžu. A proto, jako se omlouvám za nedokonalosti svých jiných pokusů, tak se tentokrát ani nedám do sestavování nějakého vývodu, raději se rozepíšu o některých všeobecnostech.

Redopisné badání může postupovat podle různých vzorců. Můžete sledovat nějakou rodinu: tedy rodinu ve smyslu našeho bělošského práva, potomstvo po meči čili v mužské posloupnosti, potomstvo spojené tímže rodovým jménem. Sledujeme-li tak děje rodu, nejnásazně získáme nějaké poznatky ze společenských (hospodářských, právních, kulturních) dějin. Zajímavý je ovšem také pravý opak: sledovat posloupnost ženskou, tak zvanou mateřskou linii. Jak pro pochopení osobnosti, tak pro sledování společenských poměrů je zajímavé sestavování v ý v o d ů, to jest sestavení v š e c h předků určitého člověka — "probanta" — až do libovolného pokolení. Tyto výzkumy, které vedou ku vědeckým poznatkům, mají či mohou mít povahu vědecké práce.

Spíše povahu legrace má to, co jsem si dovořil předložit v případě pana Lva z Rožmitálu: to, čemu se anglické říká "descent" — prostě původ libovolně zvolený podle zajímavosti. Zvláštním sportem anglickojazyčných zemí jsou i. zv. "Royal descents" — úkolem je určitému člověku najít královské předky. Odbornou prací je ve Spojených Státech najít někomu původ od "Poutníků" — přistěhovalců na lodi "Mayflower". Lidé, kteří nemají potuchy o rodopisu, se často posmívají tomu, kolik lidí prý mělo předky na té lodi: jaký prý to musel být obrovský koráb. Tento podiv by měl smysl jenom tehdy, kdybychom hledali lidi, jejichž předkové po meči čili na té lodi přijeli. Těch lidí — jsou-li ještě vůbec nějak — musí být právě tak málo, jako je málo lidí, jejichž rodina před Bilou Horou náležela českému stavu panskému. — Ten má tehdy asi 100 roků: z nich dnes jich žije tuším 8: náni z Kolovrat, ze Šternberka, z Václavské, z Chudenic-Černinové, z Lobkovic, z Lichtenštejna, a Kinšl z Vchynic. Ale zcela jinak vypadá věc, jestliže hledáme lidi, kteří od nějaké dějinné rodiny v ů b e c pocházejí. Jsou, pravda, rodiny v dějinách, které potomstva nezanechaly. Ale to má vždy svůj důvod. Na příklad francouzští králové z rodu Meroveiců nezanechali, pokud víme, potomstva, ač několik dnešních rodin může své předky sledovat do jejich dob i po meči (krá-

lovský rod francouzský a bavorský). To proto, že Merovejci své dcery nikam nedávali (aby jim zetevé nedělali potíže), a své bratry a synovce šmahem vraždili. Jinak ale, opakují, měla-li dějinná osobnost v ů b e c potomky a je-li časově dosti vzdálená, tu lze nevyhnutelně nalézt potomky četné. Příkladem synové Karla IV. — Václav IV. byl bezdětný; Zikmund měl jedinou dceru. Ale její potomstvo je po půl tisíciletí doslovně nesčetné. Zábava pak spočívá v tom, nalézt rodopisné pouto mezi dvěma osobami, které mají něco společného, nebo naopak je objevit tam, kde by je nikdo piedem nečekal.

První případ: Rakouský následník František Ferdinand byl zavražden, když přijel do srbskojazyčného kraje na Víťuv den; to jest ve výročí dne, kdy v boji proti Turkům padl srbský panovník Lazar. A při tom byl Lazarovým potomkem. Lazarovým potomkem — a tudíž potomkem prvního srbského krále vůbec, Štěpána Prvověnceho, je však také dnešní exilový král Srbů — Petr II. Podle tohoto vzorce můžete tedy jít i do české minulosti. Mne na př. bavilo, když moje rodina přišla do Čech až v roce 1660, sledovat, kterak pocházím od kterého z rodů, kdysi usazených na dvorech mého otce. A podle pravidel výše vyslovených není ovšem divu, že mám řadu původů od Rožmberků na Zvíkově a Švamberků na Orlicích; a také původ od Radkovic z Mirovic, Bukovanských, aid.

Případ druhý, původ předem nečekaný, je ovšem ten, kdy Alžběta II. královna anglická a kanadská pochází od Švamberků na Orlicích. Ona má ovšem český původ nejméně trojit. — Přes svou babičku Marii pochází od vévodů Wuerttemberských, tedy od Lobkoviců, tedy od katolické skupiny předbellohorské šlechty. Přes manželku (a také přes matku) královny Viktorie pochází přes vévody sasko-koburské řadu žen od oné Benigny ze Švamberka a tím od bělohorské strany protestantské. Celou řadou původů pochází od krále Jiřího z Poděbrad, a tím od Žižkova přítele jeho otce, pana Viktorína z Kunštátu.

Vlastně tedy má česká stařina všechny předpoklady, aby i jiné národy zajímala. A tím se dostáváme k jinému bodu, který Miloš Šebor vyzdvihl. Ano — některé jiráskovy náměty jsou mezinárodně známé. Ale bylo by třeba, aby český Walter Scott měl značnější procento té mezinárodní obliby, kterou má původní, skotský Walter Scott. — Což by mezinárodní obecenstvo nechápalo lépe nezmarné kořeny české státnosti, kdyby čítalo "Staré Pověsti České"? Nechápaloby lépe československou vzájemnost, kdyby čítalo "Bratrstvo"? Nechápaloby lépe vznik čsl. legií, kdyby věděl, jak Jirásek viděl husitský boj "Proti všem"? Nechápaloby lépe podstatu českého obrození, kdyby v "F. L. Věkoví" vidělo buditele a jejich rytířského kamaráda, Jeníka z Bratčic? Walter Scott nejenom že probudil Skoty po cuilodenské pohromě; on jim získal přátele po celém světě a u samých utiskovatelů — Angličanů. — Protože čel Scotta, král Jiří IV. přijel do Edinburku ve skotském kroji a kázal skotskou korunu vyjmout ze zaprášené truhly. A žádného Angličana nenapadne dnes skotské území trhat. Museli jsme být ta "malá neznámá země"?

Život emigrace není zbytečný. Pořád nám zbývá něco dělat. Pořád máme co říci. Pořád musíme světu klást tu otázku z Tylova verše: "V kraji znáš-li . . . ?"

*) Bez ohledu na Pekařovy děje a výhrady. . .

království českého zdá se mi značně pomatená, kdežto historické články Karla Schwarzenberga svědčí o znalosti historických fakt a zevrubném studiu pamětí.

Celá ta pseudovědecká disertace je očividně prochnutá nenávistí vůči bývalé monarchii, což působí dnes přímo archaisťsky. Je to asi tak, jako kdyby dnešní generace Francouzů potírala nenávist vůči imperiu Napoleona Bonaparte. Rakouská monarchie dala by se přirovnat k velkému apartment housu, v němž jsme obývali jeden apartment. Pravda, naši land-

KRAJEM ŽELEZNÝCH HOR

NAPSALA JARMILA DVOŘÁKOVÁ

Pokračování z min. čísla

STROMY HUČÍ — a jejich táhlý šumot jako by člověk u-nášel a mnil, zbavoval vědomí a síly. Slávka mu naslouchala, když odskočila podvečer pro vodu a zastavila se na chvíli u studánky. Ted' je to ještě horší — docela tma a přisí . . . Slávka se otřásla chladem. Ale Jindřich už vyvolil odněkud z kapsy klíč, odemkl a právě škrkl sírkou. Knot v lampičce chytíl, tiše zapraskal, světlo se odráželo v zrcátku a světnice vystoupila z temnoty. Jindřich prošel mezi obrazy do zadního pokojíku pro knihu. Tady jsou kachlová kamna, docela chladná, tady skříň, police s knihami, malované džbánky a lidové hračky, tady postel, kterou už dlouho nezastýlala. Pokrývka byla docela zaprášená, když tam dnes ráno uklízela. Zarazil ji zatuchlý pach neobydleného pokoje. Vydřel tam už přes týden nebyly, ani ona, ani maminka. Neměly čas. I podzimní listy se ve váze seschly a svařily. Dala mu tam dnes ráno čerstvé větvičky a jeřabiny. Jistě teď voní po celé světnici a Jindřich je cítí při vybírání knih. Jakou asi přinese? V takové večery nosíval vždycky něco, co se hodilo. Snad slovenská báje od Erbeny nebo Boženu Němcovou nebo nějakého Zeyera . . . třeba o věrném přátelství Amise a Amila . . . Už by tu mohl být, co tam dělá tak dlouho? Proč se nedá se tam prodloužit, vždyť za tu dobu by byl Jindřich již desetkrát zpět, když by věděl, že ho tu čeká . . .

Dvěje v síni bouchly naplano, jak se do nich opřel nápor větru. Už to nebyl vítr, byla to vichřice, která profukovala domem, až se lampa nad stolem rozhoupala a bílé záclony na oknech vzdechly. Nedovřená okna a okénka zaklapala a dveře do síně znovu bouchly. Tatínek vstal, aby je šel zavřít. V kamnech hučelo a hvízdalo, polena, trávená zářem se rozpádala na ohnivý prach. Maminka seděla bez hnutí a Slávka, která se snažila nemyslet a necítit, naslouchala pozorně všemu kolem sebe. Tatínek se vrátil a zavřel za sebou pečlivě dveře. "To je tam zima, člověk by ani psa nevyhnal!" řekl usedaje.

Maminka se náhle probudila: "A Jindřich je v takovém nečase třeba venku. Celou dobu na něj myslím. Třeba leží někde na zemi, přisí na něj a je mu zima, a nemůže být ani teple oblečen. Anebo se mu, nedej Bůh, něco stalo, leží někde sám a bez pomoci . . .", zavzlykala. "Ale, ale nemysli hned na nejhorší. To víš, je válka a kdo se dá na vojnu, musí bojovat a nesmí naříkat při první podzimní nepohodě. Což teprve až přijdou zimní mrazy a metelice! Tam bývá zima. At si raději zvlá už dnes. To víš, život se s člověkem nemazlí nikdy, válka, neválka, všude se musí opřít větru a nedat se. Náš Jindřich je příliš měkký. Možná, že mu to víc nrspeje než uskočí! I já jsem ležel kdysi sám a sám a bylo mi zima. Ale povinnost je povinnost a boj je přece jenom pravé zaměstnání pro muže. Tu se to v každém z nich probudí, ani nevím jak." Tatínek se zadíval od ohně a odmlčel se. Ale jen na chvíli. Pak se rozpovídal znovu. O sobě a o válce, kterou prožil. Ani on nebyl hotový člověk, ale úplný chlapeček, který se bál, když slyšel po prvé vystřelit. Ale pak se mu válka zalíbila. I nyní, když se stal četníkem, má stále dojem, jako by byl napolovic v bitvě a útoku. Kolikrát už stál tvář v tvář smrti! Zavzpomínal na všechny zločinné honičky své služby, kolikrát se střetl se zloději, odhodlanými ke všemu, i s pytláky, kteří stíleli. A přece se nikdy nelekl, ale stal se z něho skutečný muž, když byl nucen se zbrání v ruce bránit a ubránit svůj život i za cenu života protivníkovy. Schopnější, obratnější a rychlejší zvířeti — je tedy skutečně čas, aby se Jindřich ve válce trochu změnil a zmužněl. Byl jako

děvče, bledl, když viděl useknutou hlavu ropana, a králíka by byl za uši neklepl za nic na světě. Poslední dobu změl tak, že už ani ryby nelovil, "aby jim neublížoval," dodal tatínek po směšné. "Jsem docela rád, že se Jindřich dostal do války. Snad ho krušný život naučí tomu, čemu jsem ho já nemohl naučit. Třeba i vyznamenán bude a povýšen, možná, že se v něm teprve tam probudí moje krev."

Slávka pozorovala maminku. Seděla, jako by neposlouchala, jen se krčila, tratila pod tatínkovými slovy.

Pokračování přístě

SOVĚTY A ČINA

Karel Bor

Dne 6. července podepsal Sovětský svaz se severokorejským režimem desetiletou smlouvu o vojenské pomoci. Moskva se v ní zavazuje, že bude podporovat severní Koreu proti "každému útoku, všem prostředkům a nasazením všech sil". To, co se událo kolem podpisu smlouvy se severokorejským režimem a co vojenské dohody předcházelo, není obvyklé. Sovětský svaz totiž v poslední době upevnil své vztahy nejen se severní Koreou, ale také s Vnější Mongolskem a severním Vietnamem. Všechny tyto tři země sousedí s Rudou Čínou a Peking se už mnoho let snaží o nejvyšší styk s jejich režimy a komunistickými stranami.

Sjednáním vojenské smlouvy se severokorejským režimem dává Moskva najevo, že tato oblast podle jejího názoru patří do sovětské, nikoli do čínské zájmové sféry. Ale to není vše. Dne 1. července se konaly v Pekingu velké oslavy u příležitosti 40tého výročí založení Komunistické strany Číny. Moskva na tyto oslavy nevypravila delegaci vysokých hodnostářů, jak se stalo při podobných příležitostech v Praze nebo v Bukurešti. Za sovětskou stranu a vládu se účastnil čínských oslav jedině sovětský velvyslanec v Peking. A jistě není náhoda, že právě v týdně, kdy Peking oslavoval výročí založení Komunistické strany, Chruščev povolal do Moskvy nejen ministrůvského předsedu severní Koreje, ale také nejvyššího vládního představitele severního Vietnamu. — Oba tyto hodnostáře, na kterých Peking zvlášť záleží, nemohli ovšem být současně v Moskvě a Peking.

Také třetí oblast, sousedící s Rudou Čínou, — Vnější Mongolsko — se těší v poslední době neobyčejné přízni a pozornosti Sovětského svazu. Člen prezidia Komunistické strany Sovětského svazu Suslov přijel v čele početné delegace do Ulanbátaru, aby se účastnil oslav výročí založení této země a její komunistické strany. Peking vak vyslal do Mongolska jen nějaké podřadné funkcionáře.

Tyto zvláštní vztahy mezi Sovětským svazem a Rudou Čínou se projevují také v sovětském tisku. — Tak projev hlavního řečníka na oslavách výročí čínské komunistické strany se objevil v sovětském tisku ve velmi zkráceném znění. Byla z něho zejména vypuštěna věta, v níž pravil, že ječné základné marx-leninského učení "president Kennedy je pro světový

mír nebezpečnější než bývalý president Eisenhower". Vynechány byly také věty, ve kterých se oslavoval Mao Ce-tung jako obhájce nauky "čistého komunismu". V tomto chladném, ne-li mrazivém ovzduší sovětsko-čínských vztahů, uveřejňují západní znalci komunistických poměrů různé články, v nichž se v podstatě tvrdí, že mezi Moskvou a Pekingem probíhá nejúpornější ideologický zápas posledních let. Známý autor I. Deutscher, který napsal obsáhlý životopis Stalina, připravil pro londýnský list Sunday Times dlouhý rozbor sovětsko-čínských vztahů. Tento jinak velmi střízlivý znalec tvrdí, že mezi Moskvou a Pekingem vypukl nový, hluboký rozpor. Chruščev prý obviňuje Mao Ce-tunga z "nevěry, podvrtné agitace a roznecování válečného nebezpečí". Kromě toho Chruščev hrozí, že vyzve Mao Ce-tunga, aby se ze svého počinání zodpovídal veřejně. List, obsahující tato obvinění, prý Chruščev rozeslal také sekretariátům několika stran ve svobodném světě. Čínská komunistická strana je dále obviňována, že porušila dohodu o ideologických otázkách, která byla tak obtížně zjednána loni v listopadu v Moskvě za přítomnosti zástupců 81 komunistických stran. Usnesení tohoto sjezdu se pokládala za závazná pro všechna komunistická hnutí na celém světě.

V dokumentu, o němž hovoří Deutscher, se prý také praví, že čínská komunistická strana porušila ujednání o koexistenci ve smyslu moskevské deklarace, že se tato strana pokusila zdiskreditovat vedení sovětské strany a rozšířit svůj vliv v ostatním komunistickém táboře. Chruščev prý také vytýká Mao Ce-tungovi, že je "posedlý Formosou", a že chce "osvobodit tento ostrov" i za cenu válečného střetnutí. Snad nejzávažnější obvinění, které Moskva vrhá v tvář Číně — obvinění, které se týká přímo mezinárodních vztahů — je obsaženo ve větě, že Mao káže už od roku 1949 preventivní válku proti Západu. Kdyby toto obvinění bylo správné, znamenalo by to, že korejskou válku navýval Stalin, jak se dosud myslelo, nýbrž Mao Ce-tung.

I jiní novináři hovoří o roztržce mezi sovětskými a čínskými komunisty. Vrátime-li se k vojenské smlouvě mezi Sověty a severní Koreou, naskytá se otázka, zda nebyla v dnešní situaci mezi Moskvou a Pekingem sjednána spíše proti Rudé Číně než proti Západu. Proč se to stalo právě teď, kladou si mnozí otázku, když nynější vláda v jižní Koreji, ač naprosto proti komunistické, sama prohlašuje, že ne hodlá použít ozbrojené moci k tomu, aby sjednotila celou Koreu?

Všechny tyto události nasvědčují k tomu, že mezi Moskvou a Pekingem neprobíhá jen ostrý zápas ideologický, ale, že jde také o zájem čistě mocenské mezi Ruskem a Čínou, které mají opravdu pevnou a zajímavou historii. Je bezpochyby příliš brzy činit definitivní závěry o sovětsko-čínských vztazích. Ale snad je na místě uvažovat o tom, zda časem zeměpisné a mocenské zájmy Sovětského svazu a Rudé Číny nebudou silnější než veškerá ujistování o bratrské jednotě všech proletariátů a o spojení základné marx-leninského učení "president Kennedy je pro světový

MĚSTO TORONTO

VYHLÁŠENÍ

občanského svátku 1961

Výbor města Toronta přijal na své schůzi, která se konala dne 23. května 1961, tuto resoluci:

"Pondělí dne 7. srpna 1961 budiž letošní Občanský Svátek a starosta města se postará o publikaci příslušného vyhlášení."

V soulase s touto resolucí prohlašuji tímto PONĚLÍ 7. SRPNA 1961 za OBČANSKÝ SVÁTEK (Civic Holiday) roku. Všichni občané jsou žádáni, aby tuto vyhlášku vzali na vědomí a zařídili se podle ní.

NATHAN PHILLIPS, Q. C.
starosta města.
Úřad starosty města,
City Hall, Toronto, 7. července 1961.

GOOD SAVE THE QUEEN

"V tomto národním podniku (Pražské pekárny a mlýny) zařazují po dohodě na noční směny většinou ženy bezdětné a naopak ženám s malými dětmi umožňují pozdější nástup do práce, od sedmi nebo i od osmi hodin"

Rudé právo, 28. listopadu 1959.

"Z mnoha škol, i mateřských, přinesly děti rodičům seznam akcí, které se budou organizovat v jejich obvodě v rámci akce "Z" se žádostí, aby i rodiče odpracovali nějaké brigádnické hodiny."

Rudé právo, 20. října 1959.

TRIBUNA

O KRALICH A TRPASLÍCH

Dopis p. J. Valenty je typickou ukázkou nečasového a za dnešních poměrů směšného supervlastnění, v němž si bohužel někteří exulanti i po tak bohatých, časových i globálních odstupen utvrzených zkušenostech li-bují.

Gymnasium za Rakouska jsem nejen začal, ale i dokončil a v hodinách dějepisu jsem nespál. Pisatelova argumentace o státoprávních otázkách

království českého zdá se mi značně pomatená, kdežto historické články Karla Schwarzenberga svědčí o znalosti historických fakt a zevrubném studiu pamětí.

Celá ta pseudovědecká disertace je očividně prochnutá nenávistí vůči bývalé monarchii, což působí dnes přímo archaisťsky. Je to asi tak, jako kdyby dnešní generace Francouzů potírala nenávist vůči imperiu Napoleona Bonaparte. Rakouská monarchie dala by se přirovnat k velkému apartment housu, v němž jsme obývali jeden apartment. Pravda, naši land-

lordi neviděli v nás přednostní nájemníky ale celkem vzato se nám dobře bydlelo. Když se za našeho přispění podařilo ten apartment zbořit, vystavěli jsme si vlastní chaloupku, krásnou, v níž jsme byli pány. — Ta chaloupka však stala se záhy snadnou obětí vichřice zachvátivší celou dědinu. A tak se ukázalo, že to bourání toho apartment housu nebylo tak záslužným činem, jak ti, kteří svá gymnasijská leta neukončili za Rakouska, byli poučováni.

O. W. Beck.

SPORT

Američtí atleti v Evropě

Národní mužstvo USA střetlo se v prvním utkání svého evropského zájezdu v Moskvě s SSSR. Ačkoliv oslabení o několik nejlepších (zájezdu do Evropy se neúčastnili olympijští vítězové vrhači O'Brien, Babka, a tyčkař Bragg a jiní) USA porazilo v mužích SSSR 180:162 bodům, v ženách prohrálo podle očekávání 39:68 bodům, celkově vyhrál SSSR 180:162 bodům. Před návštěvou 70.000 diváků bylo docíleno opět několika svět. rekordů — ve skoku dalekém Boston, USA 8,28 m, ve výšce Brummel 2,24 m, v ženách v dále Sčelkanovova 6,48 m a ve štafetu mužů na 4x100 m USA 39,1 vt. Nejnapínavějším závodem byl skok vysoký, kde Brummel, SSSR porazil již letos po páté Američana Thomase, který skončil na druhém místě s 2,19 m, třetím byl Avant, USA 2,13 m a teprve čtvrtým olympijský vítěz z Říma Ševlakadze, SSSR 2,05 m. — Ve Stuttgartu USA porazilo Záp. Německo 120:91 bodům. Nejhodnotnějších výkonů bylo dosaženo ve sprintech. Američanka Rudolfe překonala světový rekord na 100 m časem 11,2 vt., v běhu mužů letošní mistr USA Budd prohrál na 200 m s Němcem Germarem v čase 20,7 vt.

ČS. SPORT

V mezinárodním Rapanově poháři, který byl zahájen v osmi skupinách, dva čs. fotbalové kluby postupují do další soutěže: 1. skupinu vyhrál Sl. Bratislava před Odru Opole a ve druhé skupině zvítězil Baník Ostrava před Jenou. Rovněž ve třetí skupině má vyhlídky na postup vedoucí Spartak Hradec Králové. — Ve Štětíně prohrálo ČSR v lehké atletice s Polskem 80:132 bodům v mužích a 47:58 v ženách. Nejhodnotnějších výkonů dosáhli: Polák Malcherzyk v troj skoku 16,53 m a ve skoku vysokém Valenta, ČSR 2,07 m. — Na zájezdu v ČSR jsou sportovci z Kuby. V Kar. Varech startovali lehkí atleti. Nejlepšího výkonu dosáhl zde na 100 m Figueroa 10,4 vt. (jmenovaný byl ve finále na loňské Olympiádě).

Torontští Italové vyhráli

Po serií porážek Toronto Italia vyhrála vysokým rozdílem branek nad Cantalií Montreal 6:3 v Torontě, zůstává však stále na posledním čtvrtém místě Profesionální ligy kopané. V Národní lize o první místo svádějí souboj vedoucí Roma s montrealskou Concordií, na třetím místě je lepší se polský White Eagle. Příští zápasy Profesionální ligy — T o r o n t o : 2. srpna Italia - Hamilton, 9. srpna Toronto City - Italia. V Torontě se hrají všechny zápasy pravidelně každou středu na Varsity. — Montreal: 29. července Toronto City - Cantalia.

Ze světa

RUMUNKA Balazová opět překonala da světový rekord ve skoku vysokém; skočila 1,91 m!

BOLIVIE remisovala v kopané s Uruguay 1:1 v La Paz v zápase o postup na mistrovství světa.

FRANCOUZ Anquetil, který vyhrál v r. 1957, zvítězil i letos v cyklistickém závodě Tour de France.

FRASER, Austrálie, který byl nečekaně vyřazen ve Wimbledonu, prohrál i na mistrovství Švédska s domácími tenistou Schmidtem.

Z HAMILTONU

ČSNS odbočka v Hamiltoně pořádala 25. června piknik na farmě u Obrů. Počasí tentokrát nepříjalo. Přes lo ráno, i v poledne, a odpoledne slunko jen bojácně ukázalo tvář mezi prškami. — Přes to však na parkovišti bylo přes 50 aut. A bylo veselo. Krajane, třeba hezky stěsnáni, naplnili dům, pojedli, pobavili se, popovídali a zazpívali. Z koupání nebylo nic, jen Hamáčekův pes se odvážil. Ruská kůželná však nezahálela a odvážlivci v pláštích do deště neohroženě hráli volejbal.

MANŽELŮM Milanu a Adrienne Hožanovým v Montreale se narodil syn, kterému dali jméno Antonín. Blahopřejeme.

Nakupujte u našich inserentů!

NOVÉ TELEFONNÍ ČÍSLO

EM 3-8888 (4 linky)

Cestovní porady ZDARMA

AIR & OCEAN

TRAVEL SERVICE

1 ADELAIDE ST. E.,
at Yonge St.

TORONTO

(obchod v přízemí)

Majitel K. BUZEK

F. C. Štěrba

PŘIPRAVUJME

VELKÝ SOKOLSKÝ SLOVNÍK

Námět sokolským činovníkům k Jubilejnímu sletu Svobod. Sokolstva ve Vídni v roce 1962.

Příštího roku bude se konat velký Jubilejní slet svobodného Sokolstva ze všech světadílů ve staroslavné Vídni, která byla též kusem našeho národního vývoje. Slet tento má připomenout vlasti i ostatnímu světu hodné nlasité, že nadešel slavný okamžik — první století sokolské práce, snah, bojů a vítězství, položených vždy na oltář národa. U nás doma tak sami dnes učinit nemohou, protože Sokol je ze svého rodného hnízda vypuzen. Slovo SOKOL ale stalo se mezitím pojmem mezinárodním a vydobylo si čestné místo ve slovnících gymnastů všech kulturních národů světa. — Je proto nanejvýše na čase, aby v rámci sletových podniků vídeňských bylo pamatováno i na započatí přípravných prací k Velkému Slovníku sokolskému (VSS), který ještě nemáme, a stále dodnes postrádáme. Slovník by byl zároveň archivním a dokumentačním zachycením sokolského cvičebního názvosloví, historii všech Vsesokolských sletů, souhrnem četné sokolské bibliografie a biografii zasluožilých Sokolů a Sokolek, slavnou dvojici Tyršem a Fuegnerem počínaje. Pramenů, i mimo vlast, jest nespočet, hlavně v USA, Rakousku, Francii, Jugoslavii a jinde. Nehynoucí škodou by bylo, kdyby tento živý a stále se rozrůstající poklad, patřící celému národu (podle Tyršova hesla: Naše věc není pro strany, ale pro národ veškerý) zůstal roztroušen po světě celém, a nebyl knižně zpracován, utříděn a zhodnocen literárně, archivně i čestnářsky.

Je nepřehlédná ta řada sokolských slov a slovíček, která přímo volají po vědeckém sestavení a zachování budoucím a to právě v prvním století sokolského bratrstva. Výrazy, jako na zdar, později zúžené nazdar, slet, sletenka, sletišťe, sletový, Tyršovo bratrstvo, sokolovna, sokolík, sokolník, sokolka, sokolice, sokolstvo, sokolovat, sokolí, domovenka, kryšpánky, šibírky, veselice, dorostenec, kánata, světenka, švihadla, bradla, hrazda, kladina, kůň, koza, můstek, kolovadla, žíněnka, vzdělavatel, vis, met a toč, sed, ssed, komihání, ručkovaní, meteš, sešin, činka, prostná, tilko (původní nátlétník), rozmit (pozd. rozpažení), výmyk, předvíh, popop, hnízdo, veletoč, kolenotoč, mnání, piekot, kotoul, dřepmo, skrzno, plavmo, odchylmo, ležmo a tace jiných krásných slov názorně ukazují na živý pramen sokolské mluvy a výraziva. — Mám při ruce Sokolský Sborník na obyčejný rok 1909, první br. A. V. Prágnem v Kolíně. — Labem. a z něj vidím znovu a znovu, jak myšlenka sokolská jako teny, právě i dnes, je životná, tvůrčí a podnětná. Ve zmíněném slovníku je možno alespoň částečně zachytit její vývoj, historii a hlavně její kladný přínos celonárodnímu žiti a svěbytnosti.

Navrhuji proto všem sokolským pracovníkům, hlavně však vzdělavatelům a archivářům, aby byla urychleně ustavena při sletových přípravných výborech také Slovníková komise nebo odbor, který by si vzal za úkol sebrat, připravit a rozříditi heslovitě všechno dosažitelné sokolské výrazivo domácí i zahraniční, od počátku Sokola Pražského až do dnešního sokolského exilu. Bude to i kulturní podnik třetího odboje, ukazatel a maják našim doma, posila a víra pro ty, kteří nemohou se podílet na nadšení, jímž se vždy zavlnila Praha a celá země za sletových podniků.

Zdar Jubilejnímu sletu vídeňskému a zdar přípravným pracem na Velkém Sokolském slovníku (VSS), který

CO NOVÉHO VE SVĚTĚ

- Vietnamské vládní oddily zničily v překvapující vojenské akci 50 mil od Saigonu hlavní stan komunistických záškodníků.
- Řešení otázky arabských uprchlíků z Israele bylo v důsledku sporu o Kuwait odsunuto na pozdější dobu.
- Kapitán H. Galvao, velitel portugalských vzbouřenců na lodi Santa Marii, byl ústředním výborem portugalské exulantské organizace vyloučen z jejich řad.
- V předvečer kubánských oslav — "26. července" poslal Castro za mříže přes 200.000 t. zv. nespolehlivých kubánských občanů.
- Obyvatelstvo Londýna uvítalo Juraje Gagarina větším nadšením než obyvatelstvo Varšavy.
- V kanadském tisku se ozvaly hlasy doporučující federální vládě, aby podnikla kroky k vyloučení Portugalska z NATO — pokud neustane s ukrutnosti v portugalské Angole.
- President Nazir znárodnil všechny banky na území Spojené arabské republiky.
- Uprchlíci z Východního Berlína přinesli zprávy, že je jen otázkou času, kdy president Walter Ulbricht zmizí z politické scény. Již dnes je prý domácím vězněm ve svém domě.
- Americká zpravodajská služba zjišťla, že jeden z deseti kubánských z jatečů-vyjednávačů, které do USA poslal Castro, byl agentem jeho tajné policie. Výměna zajatců za traktory se neuskutečnila.
- Indický premiér Nehru požádal Tita o vysvělení, proč nebyli na konferenci neutrálů v Bělehradě pozváni také zástupci Švýcarska a Švédska.

Z ČESKOSLOVENSKA

◆ Národopisných slavností ve Strážnici se podle zpráv čs. tisku zúčastnilo přes 60.000 účinkujících a diváků. — Zvláště nadšení prý byli hosté ze západních zemí. ◆ Ministerstvo pošt vydalo tři známky k uctění 150. výročí založení pražské hudební konservatoře. ◆ Umělé koupaliště údajně pro 20.000 osob se dostavuje v Bratislavě. ◆ Dr. Jiří Hájek, šéfredaktor "Plamene", promluvil v Berlíně na sjezdu východoněmeckých spisovatelů. ◆ Pod hradem Rýzmberkem se také letos konaly Chodské slavnosti. ◆ Za "obchodování tuzexovými kupony" byl v Praze-Žižkově odsouzen na 8 let vězení J. Pýcha, býv. samostatný krejčí. ◆ Na nádvoří pražského hradu byla hrána opera Dalibor. ◆ Autor Miloš Jirko zemřel v Praze ve věku 61 let. ◆ Při výbuchu v továrně Koh-i-nor v Praze-Holešovicích byli zabiti tři dělníci ◆ Za kilogram jahod se v Praze platí 12 Kčs. Okurky stojí 10 Kčs.

Hodláte-li cestovat kamkoliv

AIRSEALAND

TRAVEL SERVICE

684 BLOOR STREET WEST

ODBORNĚ VAM PORADÍ

W. J. MARTÍNEK

KANCELÁŘ: LE. 1-4661

RES.: RO. 9-3714

Lístky na splátky neb za hotové

SAUDI ARABIA

Je sice malý stát, ale důležitý zejména proto, že má velká olejová pole. V roce 1920, kdy olej zdál se být hlavním bohatstvím této země, začal zájem se strany USA. Teprve v roce 1933 vak začalo jednání o olejovou koncesi pro USA a následná těžba oleje udělala tuto zemi důležitým bodem hospodářského zájmu. — USA a Saudi Arabia měly pak i vzájemné diplomatické zastoupení z důvodů strategické důležitosti tohoto státu. — Ovšem, byl to zejména olej, který dával tuto strategickou důležitost. Během druhé světové války dostal se král do finančních potíží a americká finanční pomoc utužila vzájemné vztahy. Saudi Arabia ač je bedlivě pozorována z Východu, je v dobrém poměru k Západu, o čemž svědčila i nedávná návštěva saudi-arabského monarcha ve Washingtonu. — L.U.

Zastupci vídeňského sletu mohli již vidět vytištěnou alespoň jeho prvou část!

KAVÁRNA

PRÁVĚ OTEVŘENA

CENTRE ISLAND

WALFOODS LIMITED

NOVÉ KOZICHY
NA MÍRU. PŘE-
MODELOVÁNÍ
Zboží se zárukou
Odborné opravy
FRANK PECH
238 KING ST. E. HAMILTON,
Ontario - Tel.: JA. 2-8925

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí
veškerý Plumbing Heating, opravy a
nové práce, pod firmou

**QUALITY PLUMBING & HEATING
COMPANY**

Volejte LE 3-8396

L. LUNSKÝ OPTIK

Prohlídky očí - Zhotovení brýlí
Prvotřídní kvalita

Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO

WA 1-3924

IMPERIAL RESTAURANT

Roman Regep, Prop.

BEST COFFEE IN TOWN

216 Christina Street North

Sarnia, Ont.

ED. 7-9031

ADVOKÁT

a VEREJNÝ NOTÁŘ

GEORGE BEN, B.A.

1134 Dundas St. West

Toronto 3, Ont.

Kanc. LE. 4-8431

Res. LE. 3-4855

AUTO - POŽAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění

Výhodnější a levnější podmínky

Auto - financování

PROCK INSURANCE AGENCY

124 PANDORA CIRCLE

SCARBORO, ONT.

AXminster 3-7916

JDETE SE PODÍVAT NA

FILM

VE VAŠEM OBLÍBENÉM BIOGRAFU

V

NEDĚLI

YAROSLAV HUEBER

(Dr. Jur.) LL.B.

Tel.: EMpire 8-5536

Ste 215

ADVOKÁT A VEREJNÝ NOTÁŘ

57 Queen St. West, Toronto 1

ČESKÁ CUKRÁRNA
V HAMILTONĚ
doporučuje
vídeňské dorty
mandlové a ořškové,
české punchové dorty
a výborné zákusky

JOE'S

BAKERY & COFFEE SHOP

213 KING ST. E. — JA 9-2323

Navštivte naši kavárnu!

Čtěte a odebírejte "Naše Hlasy"!

PRVOTŘÍDNÍ

UZENINY A MASA

nakupujte u krajauské firmy

BLOODALE

MEAT MARKET

1564 Bloor W. - Tel. LE 5-0344

MAJITEL ARNOŠT FANTL

Ušetříte na nábytku,

když nakoupíte přímo v továrně

UNITED FURNITURE FACTORIES

Showrooms

511 KING ST. W. - EM. 8-7316

Stereo HI-FI importujeme přímo

z Německa

3 POKOJE \$ 159.00

CESTOVNÁ SLUŽBA

ČESKOSLOVENSKO - POLSKO - MAĎARSKO - RUSKO - UKRAINA

Cestovanie Lietadlom - Loďou - Lístky predplatené - Lístky na splátky

Dárkové balíčky

O. K. JOHNSON & CO. LIMITED

WORLD WIDE TRAVEL SERVICE

697 BAY STREET, TORONTO 2, ONT. - EMpire 6-9488.